

בלבביפדיה מחשבה "דומה" #42314173
בלבביפדיה עבודת ה' "גור" #42658884
צורת אדם בנושא "נקב האוזן" #42635641

בלבביפדיה עבודת ה'
יתקיים אי"ה כל יום ה'
רח"ה הרב בלוי 33 יום
20:30

בלבביפדיה מחשבה
יתקיים אי"ה כל יום ה'
רח"ה קדמון 4 חולון
20:30

צורת אדם

שיעור הבא יב' אלול
נושה: שערות האוזן
רח. הרב בלוי 33
י-ם 20:30

בלבבי משכן אבנה

ואתחנן ♦ תשע"ו #459

נקודה מתוך הפרשה ..... עמוד א'
לחיות את הפרשה ..... עמוד ב'
ליקוטים בפרשה ..... עמוד ב'-ד'
סוגיות בפרשה ..... עמוד ד-ה'
שולחן ערוך עם ביאור בלבבי משכן אבנה
הלכות תשעה באב ..... עמוד ו'
עם ביאור בלבבי - יופיעו שוב ב'ה בחודש אלול
עם פירושים על התורה, ועל העבודה -
יופיעו שוב ב'ה בחודש אלול

רכישת ספרי הרב 03.578.2270
ספרי אברמוביץ משלוח לרחבי העולם

נקודה מתוך הפרשה

ואתחנן

כפרשתו (דברים ג, כז) נאמר למשה: עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה וראה בעיניך כי לא תעבר את הירדן הזה. האם נרמז כאן שבעלותו של משה לראש הפסגה יגיע לשער הנון, ואז יראה (ובעצם ישכיל ויבין) את עומק העניין מדוע ה' לא מכניסו לארץ ישראל?

ביאור מורינו הרב שליט"א

וכתב בשפתי כהן (דברים לד, מט), וז"ל, ראש הפסגה הוא עוה"ב, וכנגדה הבינה. הפסגה עם המילה והכולל בגימט' קן ה', היא הקן שנאמר (דברים כב, ו) קן צפור וכו', עכ"ל. והוא קן מדור הנשמות. וזש"כ (דברים ג, כז) ושא עיניך, היינו תרומם את עיניך, מעין גשמית, לעין רוחנית, לעין השכל, לעין הנשמה.

וכתב בפנים יפות (דברים ג, כו), וז"ל, ועל דרך הרמז יש לפרש, כבר כתבנו למעלה מ"ש ההר הטוב הזה זה ירושלים של מעלה שראה משה בעיניו הטהורים, והוא מ"ש חז"ל [ר"ה כא ב] חמשים שערי בינה חסר אחת נתנו למשה שנאמר ותחסרהו מעט מאלהים, וידוע כי הבינה הוא ירושלים של מעלה והוא בשם הוי' שמספרו ס"ג והוא בניקוד אלהים שמספרו פ"ו ומשה השיג חסר אחד מאלהים, וזהו ראש הפסגה שאמציעתו הוא שם ס"ג, ומלובש בשם אלהים שהוא פ"ה בחוסר אחד, עכ"ל. עין עוד בדבריו (דברים לב, נב), (אולם עין אדרת אליהו) (במדבר כא, כ) שראש הפסגה הוא חכמה). ועין זוהר חדש (כרך א, דף פג ע"ב) ראש הפסגה דא אברהם רישא דעלמא.

ובעומק י"א שבמיתתו זכה משה לשער הנון, ועתה מכחו ראה את א"י. ועין גר"א (אדרת אליהו ג, כח), ונראה מדבריו שראש הפסגה, הוא ראית הנפש, יחידה שבנפש, ודו"ק.

וכתב במגלה עמוקות (חקת), וז"ל, ומבמות זכה אל ראש הפסגה, שהוא שער החמשים, ראש לכל הראשים, עכ"ל. ועין עוד בדבריו ואתחנן אופן קפדוקסד, ואופן נ', ועוד.

כתיב (במדבר כג, יד) וינקתהו שדה צפים אל ראש הפסגה ויבן שבעה מִזְבְּחֹת ויעל פר ואיל במִזְבְּחָת. ובלעם זה לעומת זה, לעומת משה, ובמשה כתיב (דברים ג, כז) עלה ראש הפסגה ושא עיניך וגו'.

וכתב רש"י (במדבר שם) וז"ל, רש"י (שם) ראש הפסגה - בלעם לא היה קוסם כבלק, ראה בלק שעתידה פרצה להפרץ בישראל משם ששם מת משה. כסבור ששם תחול עליהם הקללה, עכ"ל. עין במד"ר (כ, יט).

ומקום זה בחלקו של ראובן היה, עין חזקוני (דברים לד, א), וז"ל, הר נבו - הוא הר העברים, הוא ראש הפסגה. נבו - בחלקו של ראובן היה וכו', עכ"ל. ראובן מלשון ראה, כמ"ש (בראשית כט, לב) רָאָה ה' בְּעֵינַי וגו'. ולכן דייקא שם 'ראה' משה את א"י.

ומצד התיקון כתיב (במדבר כא, יח - כ) בָּאֵר חֲפְרִיָּה שָׂרִים וגו' ומִבְּמֹת הַגִּיא אֲשֶׁר בְּשֶׁדָּה מוֹאָב רָאֵשׁ הַפְּסֶגָה וְנִשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיְּשִׁימֹן, עין בעלי התוס' (במדבר כא, יז).

וראה זו ראה רוחנית היא, כמ"ש מהר"י קרא (דברים לד, א), וז"ל, ואמר ראש הפסגה, וכו', שמה שהראהו היה בנס וכו' ויִרְאֶהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ, היינו כל א"י מה שא"א בדרך טבע אפילו במישור אלא בדרך נס גדול, בראה מוחשית, כמ"ש ראתיך בעיניך, שלא היה במראה הנבואה, עכ"ל.

וכתב באור החיים (במדבר כא, יז), וז"ל, אומרו ראש הפסגה שמא הוא למעלה במקום הנשמות, לזה אמר ונשקפה וגו', עכ"ל. והינו ראית נשמה, ודו"ק.

לחיות את הפרשה

וְאַתְּחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר (דברים ג, כג)

תפילה באהבה ובדבוקות

תפילה פנימית עניינה, כשם שאדם חושק לדבר עם אהובו, כן אדם שנשמתו מאירה בו את אהבתו לקב"ה, אזי הוא חושק לדבר עם הקב"ה, דברי ידידות ואהבה. תפלה במדרגה זו אין תכליתה מה מדברים בלבד, אלא עצם הדיבור עצמו הוא הוא הקשר לקב"ה.

למעשה

ירגיל האדם את עצמו לדבר דיבורי אהבה לקב"ה, וכן דברי ידידות, 'כדבר איש אל רעהו', אל אהובו.

וַתַּחֲנוּן אֶל ה' (ג כג)

צעקת אוי, א-יו. ואזי נתהפך עבורו אור לחשך, יום ללילה. יום, יו-ם. ומה שתחלה היה בבחינת האלקים עשה את האדם ישר, בחינת יושר, יו-שר, הלך לו לחשבונות רבים.

ושורש הקלקול בבוא נחש על חוה והטיל בה זוהמא. שתחילה היתה חוה בת בתולים, יו-בתלם. וע"י נחש נעשה לה הריון, יו-הרן, של קין לפי חלק משיטות רבותינו. ואזי נפלו מראשית לאחרית, מאות אל"ף לאות תי"ו, ת-יו. אל"ף בחינת אור, זיו היוצא ממנו, זיו, ז-יו, אבדו זיו זה. כי תחלה שהיו אחוזים באל"ף, היה להם הקב"ה לבחינת אב, ונפלו לאבוי, כנ"ל. ונודע ששורש הרע שבעץ הדעת שורשו במלכי אדום שמתו, ובפרטות בסוגיין המלך יובב, יו-בב. לשון יבבה ובכי.

ובתיקון, קומת ישראל שדבוקים בשם הוי"ה, כנ"ל שנעשה המשכה, ועיקרו ע"י תרין משיחין, מכח יוסף, יו-סף, ומכח יהודה, יו-הדה. ומשה בין תרי משיחין כמ"ש חז"ל כנודע, שהוא משבט לוי, ל-וי. ובמדרגת זמן זהו אור היובל, יו-לב. ואור זה מאיר כבר השתא בחלקו מכח התורה שניתנה בחודש סיון, סן-יו.

ויתר על כן לעת"ל יתגלה מוא"ו, שית אלפי שנין, ליו"ד עשרת אלפי שנין. (ר"ל"א שערים ו-י)

הַהֵר הַטוֹב הַזֶּה וְהַלְבֵּנוֹן (ג כה)

ההר - זה הגילוי של שלג שיוורד בהר. ומצד כך, אברהם קרא לבית המקדש הר לבנון שהוא חרמון - זה מצד גילוי השלג, שמלבין עוונותיהם של ישראל. "אם יהיו חטאים כשנים, כשלג ילבינו" - שזה מתגלה בבית המקדש, זה הגילוי של "ההר הטוב והלבנון הזה" שמתגלה בבית המקדש, בחינת הר. (דע את מידותיך מהות המידות יסוד המים)

וְשָׂא עֵינֶיךָ יְמָה וְצִפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרְחָה (ד כז)

לאברהם אבינו, התגלה הגבולות של ארץ ישראל. ליעקב אבינו, התגלה ההבטחה של לעתיד לבוא, של הפריצה של גבולות ארץ ישראל. ואצל משה רבינו, התגלה הפריצה בהווה. רבותינו אומרים שעצם כך שמשה רבינו ראה את ארץ ישראל, זה לא ראייה בעלמא אלא זה היה המשכת קדושת ארץ ישראל למקומו.

ובדקות, הרי משה נקבר בחלק של שנים עשר שבטים, שזה המשכת גבולות ארץ ישראל. מאיפה יש כח למשה להמשיך גבולות ארץ ישראל? מכח מה שנאמר ליעקב: "ופרצת". אילו לא היה לו כח להמשיך הנבואה שנאמרה ליעקב להשתא, לא היה יכול לקבל יותר מארץ ישראל ולהוסיף על שנים עשר שבטים. חז"ל אומרים על בני גד שרצו את חלקם

ואתחנן אל הוי"ה, יו-הה. הנה ישנם ב' בחינות בכך. א. יו"ד, אות קטנה. וא"ו אות ארוכה. ונעשה המשכה מיו"ד לא"ו. ב'. יו"ד עשרה, וא"ו ששה, ונעשה הקטנה.

והנה בחינת הקטנה זו נגלית בעיקר ביון, יו-ן. שבה יש הקטנה נוספת - ן', כנודע אשר ו' ן' בלשה"ק הם הקטנה. כי הם מקטינים את החכמה. ומה שהוא בחינת אב בחכמה נעשה אבוי, אב-יו. ויתר על כן נוסף לו כאן ן' של יון נעשה אביון. ונהפך אב מלשון אבה, אוהב, ונעשה אויב, אב-יו. ועיקר בחינת הקטנה זו שתולדתה יסורין נגלית באויב, אב-יו. ונגלית בעיקר בגופו של האדם בחינת גויה, גה-יו. ונגלית בעיקר בכללות אצל אוה"ע הנקראים גוי, ג-וי.

ושורש כח נפילה זו ע"י אכילת אדה"ר מעץ הדעת, בחינת הגיון, הגן-יו. בחינת אויל, אל-יו. שעליו אמרו מנעו בניכם מן ההגיון. והדבק בהגיון נעשה לו ליגון, יו-גן. וזהו בחינת גירוש אדה"ר מ"גן" עדן, שנעשה מגן יגון. ושורש גרושו מגן עדן ע"י הנהרות שהם שורשי היציאה מגן עדן ("ונהר יוצא מן עדן להשקות את הגן ומשם יפרד" וגו'). ובפרטות ע"י גיחון, יו-גחן. שלכך נתקלל הנחש על גחונך תלך.

וקודם החטא כתיב ולא יתבוששו, יו-תבששו. ולאחר החטא נתחדש בושה, בזיון, יו-בזן. ואזי עולה צעקה מאדה"ר וחווה,

נאמר "הר הטוב הזה והלבנון" - ה"לבנון" קאי על בית המקדש ששם יש 'מלבין עוונותיהם של ישראל', ואומר הרמב"ן ש"ההר הטוב הזה" נקרא חרם, שזה הר חרמון, מלשון חרם, כי על דרך כלל הר של שלג אינו מקום של חיים אלא הוא מקום של חרמה. ובדרך רמז - אברהם בגמטריא רמ"ח, אותיות חרם, שורש חרמון, מקום של שלג

כתוב בתורה "ימה" ביחס לגבולותיה של ארץ ישראל, זה נאמר שלשה פעמים: אצל אברהם, יעקב, ומשה.

אצל אברהם נאמר "צפונה וימה" - אלו הם גבולות הארץ מה שהוא רואה זה מה שהוא קיבל.

אצל יעקב נאמר "ופרצת ימה וקדמה" - זה כבר לא גבולותיה של ארץ ישראל, אלא זה פריצת גבולים, ולכן חז"ל אומרים "נחלת יעקב - נחלה בלי מצרים".

ואצל משה נאמר "עלה ההר וראה בעיניך ימה" וכו'. שמה הוא רואה את ארץ ישראל, אבל הוא לא נכנס אל ארץ ישראל.

שתהיה במקום שמושה קבור שם. הקבורה בסוד מערב, עפר.

מערב נקרא ימה, כי בארץ ישראל הים נמצא במערב. שם מקור הבריאה, שם נבראה אדם הראשון קודם חטאו, שארץ ישראל היה בחינת גן עדן. איפה מתגלה גבולות של ארץ ישראל, באיזה צד? "גבול חול שמתי לים" - הגבול הגמור מתגלה בים. שאר המקומות הם לא גבולות מוגדרים. על אף שהגבול לא נמצא בחול כמובן, הגדרת הגבול מקורה בים, שכל מציאותה מגלה גבול: "חול אשר שמתי לים" - זה מקום הגבול הגמור. "גבול חול שמתי לים" - יש את קדושת ארץ ישראל, ומגביל את אותו קדושה? החללות, והחולין, שבחול - זה מקום הגבולות שמתגלה בצד מערב.

מצד כך, כאשר נאמר גבולות ארץ ישראל לאברהם אבינו, הוא מקום הגבול, הוא מגביל את הדבר באופן הגמור, הוא מקום האחור.

בלשון ברורה - הפנים ממשיך הלאה, והאחור נעצר היכן שהוא נגמר. מצד כך אחר, כאשר נאמר "ערוף כמטר לקחי", מצד סדר בריאת העולם צד אחור נקרא צד מערב - זה מקום הגבול שבדבר.

אצל אברהם מתגלה הגבול של ארץ ישראל, וצד מערב הוא הגבול. אבל אצל יעקב ומשה התגלה להיפוך מגבול ארץ ישראל - שיש פריצה של אותו גבול.

ובמשה התגלה הפריצה של הגבול מאיזה צד? מצד המזרח. הרי אומרים חז"ל שמושה רבינו נמשל לחמה. מזרח - זה

מקום של ההוספה על י"ב שבטים.

אבל אצל יעקב, שנקרא 'הקטן' (וכמו שאומרים חז"ל, היה את יעקב הקטן וגם שמואל הקטן), בבחינת 'מאור קטן', שזה הלבנה - וגם יעקב הוא בחינת ה'עקב', המדרגה התחתונה שנושק את העפר - כל זה מצד המערב. כאשר נאמר אצל משה שהארץ התרחב לו, זה התרחבות להשתא, אבל אצל יעקב נאמר שהארץ יתרחב לו ללעתיד לבוא - ומה ההבדל בין התרחבות דמשה להתרחבות דיעקב? התרחבות דמשה הגיע מצד המזרח, והתרחבות דיעקב הגיע מצד המערב.

'עתידיה שארץ ישראל שתתפשט את כל הגבולות כולם'. במדרגת משה, ההתרחבות הארץ היא במדרגת מזרח. זה מצד מדרגת אדם הראשון שפניו היו למזרח. אז מתגלה התרחבות מצד מקום החמה שבא מצד המזרח, מקום תחילת ההארה, ממזרח השמש. אבל במדרגת יעקב אבינו, ההתרחבות הארץ היא מצד מערב.

כאן בעצם מתגלה שהחלום של יעקב במקום בית המקדש ששם ראה את הבית המקדש, נאמר לו "ופרצת ימה וקדמה". אצל אברהם, הראה לו את ארץ ישראל רק לאחר שאמר ללוט "פרד נא מעלי", לוט לשון לייטא, שורש הקללה - רק אז, הראה לו ארץ ישראל. אבל יעקב מתי הוא רואה את הנבואה של ארץ ישראל? כאשר הוא בדרך של "וילך חרנה" - כאשר הוא הולך למקום של חרון, מקום האחור (חרון ואחור שורשם חד), אז הראה לו שהארץ תתפשט כל גבולותיה, שהמערב עתידה להתפשט. (דע את מידותיך מהות המידות יסוד הרוח)

אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נָתַן לָכֶם (ד א)

בתרדמה, תנומה, תנו-מה. ואזי תפרו להם עלי תאנה, תן-אה, לשון אהה, צער. וכן עשה להם הקב"ה כתנת עור וילבשם. כתנת, תנ-כת. והקלקול נעשה ע"י הנחש בבחינת נחש הנחשת, נחשת, תנ-חש. ובא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, בחינת זנות. זו-נת. וקלקול זה נסתלק במתן תורה (מתן, מ-תן), פסקה זוהמתן. וחזר בחטא העגל. וע"ז כתיב ואתחנן לה' בעת ההיא וגו'. אתחנן, אחנ-תן.

ותיקון הנפרדות הוא בחינת תמונה, תנ-מוה. שבתמונה נגלה צירוף חלקים כאחד. וזהו בחינת תבונה, תנ-בוה. כי מהות התבונה כמ"ש חז"ל אותיות בן והבת, והיינו צירוף כל הענפים, כי האב והאם הם שורש והבן והבת הענפים.

ומהות שלמות התיקון, העלאת הענפים למעלה לשורשם. וזהו בחינת תנופה, תנ-ופה. ושלמות זו נתגלתה תחלה ב"מתן" תורה, ואח"כ בבית המקדש, ששם עיקר דין תנופה. ואזי נתקן הבגדים של עלי תאנה וכתנת עור כנ"ל, ונעשה בגדים של כבוד ותפארת, בגדי כהונה והגבוה שבהם מצנפת,

נתן, נ-תן. תן, לשון נתינה. ולהיפך נ-ת, מלשון נתיב, והיינו שהנתינה יש בה אופנים שונים הנקראים נתיבים. וכאשר זהו פיזור של קלקול, אזי מתהפך הנתיב לנתן, נ-ת, כי כאשר דבר ניתן דרכו להתפזר פזור גמור. וזהו בחינת נתן, נת-ק, והיינו שהחלקים מנותקים זה מזה. וזהו בחינת מחלוקת. וזהו בחינת קרח ועדתו, דתן, ד-תן. נתינה המתפזרת לד' קצוות. וזהו בחינת נתן, נת-ש, נבדל ונפרד מהדבר. ודבר זה נגלה ביוסף שננתש ע"י אחיו, וכל זה נעשה בדותן, דו-תן. וכאשר ירד למצרים, נשא את אסנת, אס-נת. ואולם כאשר מחולק באופן הראוי, זהו בבחינת נתן, נת-ח, לנתח הדבר לחלקים. וזהו בחינת תנור, תנ-ור, שהדרך לתת בו לחמים רבים יחד (וכן של כמה בעלים יחד), אולם כל אחד נבדל בתנור לעצמו. בתבנית לעצמו, תבנית, תנ-בית.

ושורש הקלקול באדה"ר וחיה, שתחלה היו במדרגת חתן וכלה, אחדות, חתן, ח-תן. אולם כאשר חטאו נבדלו זה מזו, וכמ"ש בעירובין, שפרש אדה"ר מאשתו ק"ל שנה. והשורש הדק לכך, הוא שורש יצירת האשה מן האיש בזמן שהיה

והשלמות הגמורה של חזרת הענפים לשורשם הוא בחינת איתן, אי-תן, שהוא מדרגת יחידה שבנפש, כנודע. (רל"א שערם ערך ג-ת)

וּשְׁמֵרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הוּא חֻכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים (ד 1)

נעמיק את מהות המחשבה, ונתבונן בדברים יותר בדקות. 'מה שקיבל מרבו' - היינו חכמה גלויה. אלו דברים מפורשים שהתלמיד שומע להדיא מרבו. זו 'חכמה'. ישנם דברים שהתלמיד לא שמע מרבו, אולם מתוך מה ששמע - עולה בו הבנה חדשה. האפשרות להבין דבר חדש ומכוסה מתוך דבר ידוע ומגולה הוא "ונתת לעברך לב שומע" (מלכים א ג, ט). כאשר הלב שומע בצורה נכונה, אז הוא מקבל את החכמה בצורתה הנכונה והמתוקנת, אז הלב מבין את מה שהיה גנוז בתוך החכמה.

ובתוספת עיון והתבוננות, נראה לומר כך. 'לב שומע' לא משיג רק את מה שנאמר בעצם דברי החכמה, אלא את הלב של הרב, ונפרש כוונתו. לכאורה, כל דבר סתום שהתלמיד מבין מתוך דברי החכמה של רבו, היה יכול הרב לומר בצורה גלויה. נמצא שהחילוק בין 'חכמה' ו'בינה' הוא כביכול חילוק אקראי - הדבר שהרב בחר לומר מפורשות הוא 'חכמה', ומה שהיה יכול לומר אך לא אמר - הוא 'בינה'. אולם אין הדבר כן, ויש בבינה כח לדלות ממעמקים שאינם על דרך מקרה. יש מציאות של 'ליבא לפומא לא גליא' (קה"ר יב, א) - "לליבי גיליתי לפומי לא גיליתי" (סנהדרין צט.). גם אצל הרב עצמו אין ביטוי לאותה החכמה הנסתרת בפה, והיא נשארת מצד עצמותה גנוזה ונסתרת בתוך ליבו של הרב. תלמיד שזוכה לבינה - שומע את הלב של הרב, ומצליח להבין מדעתו את מה שהרב השאיר טמון, צפון ונסתר בתוככי ליבו. כל דבר שהוא 'ליבא לפומא לא גליא' - לא יכול במהותו לצאת החוצה בצורה של דיבור. גם אם יאמר דיבור כל שהוא, יהיה זה דיבור של 'חיצוניות', בעוד שפנימיות הדבר תישאר בתוככי הלב. המדרגה של "לב מבין" (ברכות סא.) היא מדרגה של היכול 'לגעת' בלב הרב, ולדלות את המעמקים הנסתרים שנשארו גנוזים וחתומים בתוכו. להבין מתוך הנאמר את מה שלא נאמר. (כלבביפדיה מחשבה ערך בינה)

מצפ-נת. ונגלה בכללות עבודת המקדש, קרבנות, שיש בהם דין של נותר, נת-ור, והיינו שלא יבוא לידי נת-תן דקלקול. וכל זה נעשה במזבח הנחשת, כנ"ל, לתקן את נחש - נחשת.

"ושמרתם ועשיתם כי חכמתכם ובינתכם לעיני העמים, אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה". למדנו מהפסוק כי מי שמשיג את הבינה הוא 'נבון', וכמו שכתבה התורה שאמר פרעה על יוסף הצדיק אחרי שפתר את החלומות של פרעה: "אין נבון וחכם כמוך" (בראשית מא, ט), וכן מופיע שם "ועתה ירא פרעה אין נבון וחכם" (שם, מג). גם כשביקש כלל ישראל למנות שרי אלפים, מאות, חמישים ועשרות נאמר "אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטכם" (דברים א, יג). באופן קצת פחות מפורש מופיעה מילה זו גם בשירת האזינו (דברים לב, י): "יסובבנהו, יבוננהו, יצרנהו כאישון עינו", ופירש רש"י ש'יבוננהו' הוא מלשון בינה. בנביא ישנם פסוקים רבים נוספים, והאמור עד כאן הוא שורשי המקומות בהם נזכר הדבר בתורה.

בדברי חז"ל (ספר יצירה פ"א ועוד) מוצאים אנו את המושג 'בינה', כאשר 'חכמה' היא הכללות של הדבר, ו'בינה' היא ההתפרטות. ובתוספת דיוק ודקדוק - הבינה העליונה היא לא רק 'התפרטות', אלא כוללת היא גם את הפירוט כלליות הדבר, וגם את היחס, השייכות, החיבור והבניין שבין הפרטים השונים. אשר על כן, 'בינה' היא למעשה 'בין לבין', דהיינו נותנת את היחס הנכון שבין פרט לפרט, ולא רק את עצם קיומם של פרטים מסויימים בתוך הכלל. על מדרגה זו אמרו חז"ל (אבות ג, יז): "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת". הדעת היא כח החיבור וההבדלה, "אם אין דעת - הבדלה מניין" (עירובין יט.), ומאידך - "והאדם ידע את חוה אשתו" (בראשית ד, א). ידיעה היא היכולת לחבר את הראוי לחבר, ולהבדיל את הראוי להבדלה. בשביל לחבר ולהבדיל צריך לדעת מהם הפרטים ומה היחס ביניהם, והיינו שבכל בינה יש גם דעת המתגלה בתוכה.

הגדרה נוספת ומשלימה ל'בינה' היא מה ידוע מרבותינו (צדקת הצדיק רפו ועוד) כי 'חכמה' היא מה שקיבל האדם מרבו, ו'בינה' היינו להבין דבר מתוך דבר. הגדרת כח זה מתייחסת ליחס שבין החכמה הגלויה לזו הנסתרת. את החלק הגלוי - הבין האדם, ומתוך אותה ההבנה - מתגלה חלק נוסף שהיה נסתר עד כה, ולא נאמר להדיא. מתוך הדבר הגלוי נעשה דבר נוסף מובן, על אף שאיננו גלוי [שכן אם הכל גלוי - אין בזה 'דבר מתוך דבר'] לכן הבינה נקראת בלשון רבותינו (זוה"ק בראשית קנד:) 'עלמא דאיתכסיא', שהרי עניינה הוא גילוי הדברים המכוסים והנסתרים, וה'בינה' מגלה אותם מתוך ההסתר.

ה' אלוֹקִיךָ אֵשׁ אֹכֶלֶה הוּא אֵל קָנָא.

(דברים ד כד.)

וכתב ר' יהודה בן בלעם על אתר וז"ל: "כבר התברר, בהוכחה, כי ה' אינו דומה לדבר מברואיו, ולא ידמה לו, וכי הוא בלתי מוגבל במקרה, כי בכך אמנם מצאוהו מתוך מעשיו, כי בהכרח צריך שיהיה לכל עשוי עושה וכו', ויש לחשוב כי אש אכלה הוא מיוחס אל מעשה ממעשיו, עכ"ל. וברמב"ן (פסוק כא) כתב וז"ל: "אש אכלה הוא- כאשר ראיתם בראש ההר, והכוונה שהוא מדת הדין המקנא בע"ז, עכ"ל. ובחזקוני על אתר כתב וז"ל: "כאש אכלה הוא", עכ"ל.

וכתב בהכתב והקבלה על אתר וז"ל: "אש אכלה- ר"ל כאש אכלה, כי אצל ע"א קנאותו תשרוף כאש, כ"כ המפרשים. ואונקלוס ויב"ע תרגמו, מימרא אישא אכלא, הרחיקו ההגשמה. ויש מפרשים, שעיקר אחיזת האש הוא בעצמיים הרכים והנוחים ואשר חלל (הפארוס) שלהם מרווחים, והאש באחיזתו אותם יכלה לחותיהם ויחליפם לעצם אחר, כי יעבור חיש מהרה בתוך חלליהם ויעשה מהם קטור דק המתעצם באויר הזך, כמו כן אחיזת השכינה האלהית היא באנשים המכלים תאוותיהם וגשמיותיהם, והאש האלהית היא תחליפם ויחלופו לעצם אחר רוחני, כך מצאתי בשם קדמונים, וכו'. עוד כתב שם וז"ל: "אם יהיה המובן בשם קנא ענין הצירוף והזיקוק, יצדק מה שקדם אליו תאר אש אכלה, כי האש הוא המביא לידי זיקקה וצריפה", עכ"ל.

ויתר על כן, הוא ית"ש, אש אכלה אש (עין יומא כא ב) והיינו שמזקק אף את האש עצמה, מאש עכורה לאש זכה ומאירה אור יקרות ואינה מכלה, אלא מזככת ודו"ק. ועין פליתי יו"ד, סימן מג, אות ו.

וכתב בספורנו על אתר וז"ל: "אש אכלה הוא- אש אוכלת אש, ובזה יכלה הנפש עם הבשר", עכ"ל. וכתב האברבנאל (שמות מ לו) וז"ל: "תכלית העולה, הוא לדבק הנשמה השכלית עם בוראה יתעלה וכו', האיש המקריב או הצבור אחרי מותם יעלו אל האלהים בהר ה' ומקום קדושתו, וידבק ויתאחד תחת כסא כבודו, כי אש אכלה הוא, והנפש תעלה ריח ניחוח לה", עכ"ל עי"ש.

ומעין כך הוא באכילת האדם, כמ"ש הגר"א (אדרת אליהו, שמות יח כא) וז"ל: "והנפש הוא אש שורפת בלבו, וכו', וצריך ליתן ללבו דבר מאכל, וכו', והן ג' דרגין, אשה, רוח, ניחוח, במל"ך ונר"ן, כי הלב נוטל רק הריח, והמוח רק הנחת והנאה והמאכל", עכ"ל עי"ש.

העדתי בכם היום את השמים ואת הארץ, כי אבד

תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עברים את

הירדן שמה לרשתה, לא תאריכון ימים עליה, כי

השמד תשמדון. (דברים ד כו)

כי יש אריכות ימים והיפוכו קיצור ימי בחיי האדם, ויש אריכות ימים וקיצור ימים ביחס לשיבה על ארץ א"י. ומעין כך כתיב להלן (שם לב כח): "הגדתי לכם היום כי אבד תאבדון, לא תאריכון ימים על האדמה אשר אתה עבר את הירדן לבוא שמה לרשתה". וכן (שם יא יז): "ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר ה' נתן לכם".

והבן, שכל ארץ יש לה גבולותיה, ואם יש רצון להרחיבה עיקרו ע"י מלחמה. אולם א"י הנקראת ארץ הצבי, כי מתרחבת לפי יושביה כמ"ש (גיטין נז א): "א"ל ארץ צבי כתיב בה, מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו, אף א"י בזמן שיושבין עליה רווחא, ובזמן שאין יושבין עליה גמדא". והרי שבעצמות מקומה ומהותה של א"י, יש תכונת אריכות וקיצור. ולכך המקימים מצות בכלל ומצותיה בפרט, דבקים בכח הרחבתה, ולכך מאריכין ימים עליה, משא"כ להיפך, שייך הקטנה וצמצום בא"י, וכאשר אין עושין רצונו של מקום דבקים בכך.

אולם יש שורש לצמצום זה בקדושה כמ"ש (חולין צא ב): "מלמד שקפל לכל אר"י והניחה תחת יעקב אבינו, שתהא נוחה ליכבש לבניו". והוא בבחינת מעט המחזיק את המרובה, מיעוט בכמות וריבוי באיכות.

ועיין בספר השרשים לרד"ק ערך צבה, שנקראת כן מלשון רצון, שבארמית לשון צבי, רצון, כמ"ש (דניאל ה יט) די הוה צבי הוה קטיל. וזהו רצון מלשון ריצה שע"ש נקראת ארץ, כמ"ש (ב"ר ה ח) ויקרא אלקים ליבשה ארץ. למה נקרא שמה ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה. ובאור החיים איתא שנקראת ארץ שכל הרצון הוא לעלות לשמים. ומאידך לשון ארץ - צר-א. צמצום, והוא הדבר והיפוכו שיש בא"י. ולכך כתיב אבד תאבדון מהר, וכן אבדתם מהרה, מהר דייקא, מכח תנועת הרצון שרץ שמתהפך מרצון שרץ להתרחבות לרצון שרץ מהר לצמצום דקלקול ח"ו.

אלהים מעשה ידי אדם עץ ואבן אשר לא יראון ולא ישמעון ולא יאכלון ולא יריחון.

(דברים ד כח.)

וכתב הרמב"ן על אתר וז"ל: "לומר שהם אבן דומם כאשר היו מתחילה, אין בהם רוח חיים כלל אפילו כחיי האדם. כי מתחלה אמר לא יראון ולא ישמעון, לומר שאיננו אלוה ולא יראה בעיני עובדיו ולא ישמע תפלתם ומצרתם לא יושיעם, וחזר ואמר, שאפילו חיים גרועים כחיי האדם אין בהם והנה העושה אותם נכבד מהם. או יהיה טעם הכתוב כנגד כבוד העליון, לומר אשר לא יראו בצרת עובדיהם, ולא ישמע תפלתם, ולא יאכלון שלא תצא אש מלפניהם ותאכל את קורבנותם ולא יריחון בריח ניחוחיהם, ותפס הכתוב לשון סתם שאין בהם החושים האלו כלל", עכ"ל. ועין אלשיך על אתר.

וכן כתב בריב"א על אתר וז"ל: "וכי דרך אלוה לאכול ולהריח, אלא מהו יאכלון, ימחון אכילה וריח של קורבנות, כדאמר ותצא אש ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים וגו', ואכילת מזבח הוא אכילת גבוה, וכד"א ריח ניחוח לה, כך שמעתי", עכ"ל. וכתב בשפתי כהן על אתר וז"ל: "כי יש עובדים לשדים שיש בהם אלו הארבעה חושים, אבל עץ ואבן אין בהם אחד מארבעה חושים. כי יש שבא להם הידיעה ע"י אכילה, אחר שיאכל וייטב לבו בא לו הידיעה, ויש שבא לו אחר השמיעה, ויש אחר הראיה ויש אחר ההרחח שמריחין ויודעין, כמ"ש (שבת פה) אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ, אלו שאר בני עלמא יושבי רקיעא נינהו, אלא שהיו בקיאים

ועוד כתב שקאי על כסא הכבוד והיינו כי דמות תם- יעקב אבינו חקוקה בכסא, והיא תם- שלם, דמות שלמה של אדם, ודו"ק.

ותאמרו הן הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גודלו ואת קולו שמענו מתוך האש היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי (דברים ה כא)

וכתב הגר"א אדרת אליהו על אתר: נראה שיש חמש מדרגות באדם, אדם - בן אדם - איש - גבר - אנוש (ע"ד כלל מנו רבותינו ארבעה מדרגות, ולא מנו שם בן אדם וכללוהו בשם אדם). והחשוב שבמעלות הוא אדם, על כן אמרו "ביום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי", שבמדרגת האדם יכול להיות שידבר הקב"ה עמו וחי, כמו שאנו היום במדרגת האדם שעשינו שלשת ימים פרישה מכל הענינים, אבל כי מי כל בשר וגו'. מי יכול להיות פרוש כל ימיו, וכשהוא בשר שהוא שפל איך יכול לסבול שידבר עמו הקב"ה וחי, ע"כ אמרו "קרב אתה" וגו' שאתה נשאר בפרישות כל ימך כמו שאמר הקב"ה אליו (ה כח) ואתה פה עמד עמדי, עכ"ל.

ובעומק, כל הנבראים כולם נבראו ממאמר ה', עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. ושונה מהם האדם, שנברא ממאמר, אולם לא מצד המאמר, כי נאמר ויאמר אלקים "נעשה אדם" ולא "יהי אדם". ונעשה בפועל, ע"י ויצר את האדם עפר מן האדמה, וזהו גופו, ונשמתו מכח נפחת פיו. ולכך כל הנבראים שמאמר ה' גלוי בהם אין בהם כח דיבור עצמי, כי נגלה בהם דבר ה', אולם האדם אף שגנוז ביצירתו מאמר ה' אולם אינו בגילוי, ולכך יש בו כח דיבור עצמי, מפליא לעשות. ושורש כח דיבורו העליון נגלה כאשר מדבר עם הקב"ה ואזי כח דיבורו נכלל בדיבור ה', וזהו נבואה, ניב שפתים. וזש"כ כאשר ידבר אלקים את האדם וחי, ודו"ק.

וע"ש כן נקרא אדם בצד התחתון אפר - דם - מרה, ובצד העליון אדם - דוד - משיח. משיח מלשון שיחה, כח דיבור שגנוז בו.

ולכך שלמות הדיבור של הקב"ה עם האדם, אינו כשאר דיבורים שגדרם פה אל און, משמיע ושומע. אלא מדרגתו פה אל פה (במדבר יב ח) והיינו חיבור כח הדיבור אהדדי.

וכאשר כח דיבור האדם מתגלה מכח דיבורו של מקום עמו, בזה הוא גדול באין ערוך לשאר הנבראים שנבראו ע"י מאמר פי ה', שאדם מאמר זה גנוז בקרבו אולם אינו מתגלה עתה כדיבור, אולם בגניזו לעולם דבר ה' נצב בשמים, וכמ"ש המהר"ל שדבר ה' קיים תמיד גם אתה, אלא אינו בגילוי גמור. אולם אצל האדם הזוכה לנבואה דבר ה' נגלה בו בפועל עתה וזהו שלמות מדרגתו של משה רע"ה, שהיה מזומן ומוכן בכל עת לנבואה.

בישובה של הארץ שהיו מריחין בהארץ ואומרין מלא קנה זו יפה לזיתים, מלא קנה זה לגפנים, מלא קנה לא לתאנים, הרי שבריה היתה ידיעתם, (וזהו חוש טבעי למקצת בנ"א), אבל אלו אין להם שום ידיעה לא בראיה, ולא בשמיעה ולא באכילה ולא בריח וכו'. אלא בא לומר, אע"פ שתראה מיטיבה ומריעה כמ"ש (ע"ז נה א) אמר רבא בר יצחק לרב יהודה, איכא ע"ז באתרין דכי מיצרין עלמא למטרא שחטו ליה גברא ואתי מטרא, וזהו לפי שהחליקו הקב"ה בדברים, כמו שכתבנו שנאמר משיגים לגוים ויאבדם, אבל יש לך להאמין שאין בהם שום ממשות כלל ממה שאתה רואה בעיניך שאין שום אחד מארבעה חושים, ואם יש בהם שום ממשות, הוא אחיזת עינים, עכ"ל. ועין יונת אלם, מהדורא בתרא, ח"א, פרק יד. וגר"א אדרת אליהו, פסוק כ"ז.

כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ וגו'.

(דברים ד לב)

כתב בעל הטורים (בראשית, א ד"ה ברא) וז"ל: "ברא אלקים, ב' הסמיכו הכא, ואידך למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ, כי מתחילה צפה הקב"ה באברהם שנקרא אדם, שנאמר (יהושע יד טו) האדם הגדול בענקים הוא וברא העולם, אלקים בגימט' הכסא, שהכסא נברא תחלה", עכ"ל.

ואמרו (חגיגה יב א): "א"ר אלעזר אדם שברא הקב"ה מן הארץ עד לרקיע היה, שנאמר למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ ולמקצה השמים, א"ר יהודה אמר רב, אדה"ר היה מסוף העולם ועד סופו, שנאמר ולמקצה השמים ועד קצה השמים. קשי קראי אהדדי, אידי ואידי מדה אחת היא", והיינו שמהות אדה"ר שכולל בתוכו את קומת אורך ורוחב הבריאה (ושוורש בא"ק שהיה ממלא כל החלל כולו), וזהו מהותו שצורתו כוללת כלל כל הנבראים בכל מכל כל.

ואמרו (חגיגה יב ב): "יכול ישאל אדם קודם שנברא בעולם, ת"ל למן היום אשר ברא אלקים אדם על הארץ (וזה היה ביום שיש למעשה בראשית), ת"ל לימים ראשונים אשר היו לפניך". והיינו שבנפש זהו צורת אדם שכולל כלל הבריאה כנ"ל, ובזמן זהו ששת ימי בראשית, שכוללים בתוכם כל הנבראים כולם.

וזוהי תפיסת אדה"ר קודם החטא, אולם אמרו (סנהדרין לב ב): "א"ר יהודה אמר רב, אדה"ר מסוף העולם ועד סופו היה שנאמר, למן היום אשר ברא אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים, כיון שסרב, הניח הקב"ה ידו ומיעטו שנאמר אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפך". והיינו שמעתה תפיסת האדם כבר אינה כולל באתגליא את כלל כל הנבראים כולם, ודו"ק.

אולם תיקון הדבר נגלה ע"י אברהם, הנקרא האדם הגדול בענקים והוא מעין אדה"ר קודם החטא בקומתו, וכח זה הושרש בישראל ובהם נולד צורת אדם, אתם קרוין אדם ואין אוה"ע קרוין אדם. ובישראל נגלה שצורת אדם כוללת הכל מעין אדה"ר קודם החטא, אולם באוה"ע נגלה צורת אדם בקומה של ותשת עלי כפך, וזהו שכתב בעל הטורים שקרא דדין קאי על אברהם, ודו"ק.

הלכות תשע באב

סימן תקנ"ו - סעיף א' מגן אברהם: כתב המגן אברהם וז"ל, הטעם שאין מבדילין מבעוד יום כמ"ש ססי' רצ"ג וביאר במחצית השקל שם וז"ל, שכתוב שם, אם יודע שבלי' מוצאי שבת לא יהיה לו יין וכו' רשאי להבדיל בשבת מבעוד יום מפלג המנחה ולמעלה, וא"כ ה"ה הכא, דבמוצאי שבת אינו יכול להבדיל דאסור לשתות כוס הבדלה, היה לו להבדיל ביום מפלג המנחה ולמעלה, דהא אין לך אונס גדול מזה) דכיון דאיבדיל קבלה לט"ב עליה ואסור לשתות מהכוס (טור, בה"ג, רמב"ן) וא"כ משמע בהדיא דמפלג המנחה ולמעלה מודה הרמב"ן אם קיבל עליו התענית אסור לאכול שהוא כיום המחרת, עכ"ל. ועין לבוש.

בירור הלכה - סעיף א' מגן אברהם

והנה דברי הרמב"ן בתורת האדם (אות קה) וז"ל, יש לומר שהקבלה אוסרת עליו בזמן הזה שהיא משקיעת החמה, והוא מפלג המנחה ולמעלה, הואיל והוא יכול לעשותו תוספת לימים של תורה, יכול לעשותו נמי תוספת ליום של דבריהם, הואיל ורצה להוסיף אותו עליו ולעשותו כיום עצמו. וכן מצינו שמתפלל בשבת של מוצאי שבת ואומר הבדלה על הכוס, ואע"פ שאינו מותר במלאכה, כיון שמבדיל בו, כבר עשהו כלילה, וכיון שכן אם קבל עליו תעניתו בתשעה באב (רגיל שחל ביום שני שלפני וכו') עשה אותו על עצמו כבין השמשות של ת"ב, וזו סברא תלויה, עכ"ל. והנה לכאורה ראית המג"א מדברי הרמב"ן צ"ב, שהרמב"ן איירי בת"ב שחל בכל יום שמקבל עליו להדיא את תעניתו מבעוד יום, וע"ז כתב שאפשר לקבל ביום הקודם לו דיני יום המחרת. אולם בנידון דידן שחל ת"ב ביום ראשון ועושה הבדלה מפלג המנחה ולמעלה של יום השבת, כיון שאין מקבלין תענית בשבת, רק תענית חלום, עין סימן רפ"ח, וכן אין דיני אבלות בשבת, ודאי שאין ראוי כלל וכלל להחיל ת"ב על יום השבת. ועוד, אפילו אם חל ת"ב עצמו ביום השבת נדחה למחר, וא"כ לכאורה אף אם יחיל ת"ב מפלג המנחה ולמעלה בשבת ידחה ליום ראשון ולא תועיל קבלתו. וקשה לדחוק ולומר שת"ב שחל בשבת דחוהו חכמים ליום ראשון, אולם אם מחיל בעצמו ע"י הבדלה וכד' כן יחול ת"ב בשבת ואסור בדין עונג שבת ואף שאר העינויים.

וקשה לדחוק ולומר שס"ל למג"א שהטעם שדחו חז"ל ת"ב שחל בשבת ליום ראשון, הוא מפני שאזי יאסר באכילה של ג' סעודות, וכל שכבר קיים מצות ג' סעודות, מכאן ואילך יכול לקבל על עצמו יום ת"ב. ואף אם נאמר שס"ל לרמב"ן ששייך לקבל על עצמו איסורי ת"ב למחצה, כגון לשתייה בלבד ועדיין מותר באכילה, עין מחצית השקל על אתר, ולפ"ז בקיבל עליו ת"ב מפלג המנחה בשבת, לא יחולו כל הדינים אלא מקצתם ואין זה סותר לשיטתו בשבת, וצ"ע.

הלכה פסוקה - סעיף א' מגן אברהם

מבדיל רק במוצאי ש"ק, ולא קודם לכן.

פירוש על דרך הסוד - סעיף א' מגן אברהם פלג המנחה

אמרו (תיקונים קא ח) מאי פלג עידן, כגון פלג המנחה בשמאלא תתפלגת לדינא, וצימינא לרחמי, צעמודא דאמנעיתא תשתלימת וכו', עיי"ש.

וכתב צעט רלון (ח"צ קנו ח) וז"ל, נודע שאחר התפלה המוחין דגדלות מסתלקין מזו"ן ונעשים מקיפין עליהם, לא נשאר בהם צחוכס זולתי רשימו דמוחין, וצחכס ההוא רשימו נשארין וזו"ן בגדלות גופס, על כל פנים חוזרין צסוד חז"א, ואע"פ שציוס מידת רחמים הוא השולט, ופרט עד פלג המנחה, מ"מ כיון שהמוחין נסתלקין וזו"ן הוחזרו חז"א אינה עוד עת רלון, עכ"ל. ומבואר שפלג המנחה, חלק היום שבו יותר רחמים, וחלק הקרוצ יותר ללילה הוא דין.

וכתב הגר"א (תיקונים אחרונים תיקון יא) וז"ל, חו"ג נקראים כ"א פלג, לכן חסדים עד חצי היום, וגבורה מחצי היום עד הלילה, כל אחד פלג היום, חזל ת"ת כלול משניהם, לכן יעקב איש חס זמנו כל הלילה (מעריצ) צין דדינא צין דרחמי, שגס כלילה נחלק לשתיים וכו', חלל שכלול משניהם, ור"ל פלג המנחה הוא דעת ר' יהודה שאמר שאין זמן מנחה חלל צדינא וגבורה כלול מחסדים, שהוא יומא דכלל יומין, צסוד חלקים שכלול מ"חל" וחציו לצד דינא, לכן סובר עד פלג המנחה, עכ"ל. ולאחר מכן, הוא יותר ויותר דין ואור החסד נתמעט. ונקרא פלג "המנחה", וכתב בתולדות אהרן (וירא) וז"ל, שיצחק תיקן תפלת המנחה וכו' רק שמנחה עס הכולל גימט', ק"ד, וינחק ר"ח (כפול) וכנגד זה יש פלג המנחה, שנתפלגה המנחה, מנחה קטנה ומנחה גדולה, וכו', ושני פעמים מנחה, גימט' ר"ת, וגימט' קדקד וגימט' ינחק, עכ"ל עיי"ש.

וציתר דקות, אף מנחה קטנה עצמה נחלקת לשנים, וכמ"ש הרע"צ (צרכות פ"ד ע"א) וז"ל, עד פלג המנחה - זמן מנחה קטנה הוא מתשע שעות ומחצה עד הלילה, שהם שתי שעות ומחצה, נמצא פלג המנחה שהוא חצי שיעור, שעה ורביעי, עכ"ל. וגם למנחה גדולה משש שעות ולמעלה עד שעה תשיעית ומחצה יש פלג, עין צרכות כו. ב. ונמצא שזמן פלג מנחה קטנה הוא פחות מרבע זמן המנחה והוא מיעוט, ולכן אפשר לזרפו ללילה וצפרט לשיטת ר' יהודה

ספרי מורנו הרב שליט"א

פירוש "ללבי משכן אבנה" על הספה"ק

■
מסילת ישרים (ב' ככים)
דרך ה' - חלק א' אלף
נפש החיים שער ד'
בעל שם טוב על התורה עם ספר "לבב איש"

ספרים וקונטרסים נוספים

■
ספר קול רמנה דיקה אלף
לבבי משכן אבנה - הכנה לשבת קודש אלל
שאלות ותשובות - שאל לבי תשע"ח-תשע"ט
קונטרס חן לעולם
תורת החסד - על סדר הפרשיות אָל
ספר ההתבודדות
עם פירוש על המספיק לעובד ה' - פרק התבודדות
ספר של שלום ברבי
פני הלב של מלמה הפנימי של אישה בעינינו

פנימיות התורה

פירוש בלבבי משכן אבנה על פתחי שערים אָל
פירוש בלבבי משכן אבנה על עץ חיים אָל
פירוש בלבבי משכן אבנה על חובות הלבבות אָל
פירוש בלבבי משכן אבנה על קל"ח פתחי חכמה אָל

אאלקך חכמה אוצר האותיות

אאלקך חכמה א (אָא-אבדון)
אאלקך חכמה ב (אביד-אבדוט) **חדיש**

ספרים מתורגמים

ספר בלבבי משכן אבנה חלק א - בתרגום לאידיש אָל
ספר בלבבי משכן אבנה חלק א - בתרגום לצרפתית אָל
ספר בלבבי משכן אבנה חלק א - בתרגום לספרדית אָל
ספר בלבבי משכן אבנה א - בתרגום לרוסית אָל

סדרת בלבבי משכן אבנה

■
בלבבי משכן אבנה - על חלקים
בלבבי משכן אבנה על מועדי ישראל (ב' ככים)
בלבבי משכן אבנה על התורה - השו"ס (ב' כרכים) אָל

סדרת "ידע את"

דע את עצמך - הכרת הנפש
דע את נפשך - בנין כוחות הנפש
דע את הרגשותיך - עולם ההרגשה
דע את מחשבותיך - עולם המחשבה
דע את זמיוןך - עולם הזמין
דע את עצמך - גילוי הנשמה
דע את היוצר - גילוי דוית הנפש
דע את מותו - מנוחת הנפש
דע את גאלתך - גאולת הנפש הפרטית
דע את ביותך - בנין הבית היהודי
דע את ילדיך - חינוך ילדים
דע את הורתך - דרכי לימוד
דע את מלכנותיך - ניצור דרכי הבטחון והשמחה
דע את חליקת זמנך - סדר היום

סדרת ארבעת היסודות

דע את מידותיך - מידות המידות - יסוד העפר אָל
הכרה עצמית והעצמות הנפש
ארבעת היסודות - יסוד העפר - תיקון מה הריכוז
ארבעת היסודות - יסוד המים - תיקון מה התאווה
ארבעת היסודות - יסוד האש - תיקון מה הכעס
ארבעת היסודות - יסוד האוויר - תיקון מה העצבות
ארבעת היסודות - יסוד העפר - תיקון מה המעצמות
ארבעת היסודות - יסוד העפר - תיקון מה היעצמות
ארבעת היסודות - יסוד העפר - תיקון מה העיצלות
המידות מספרות - קנאה: **חדיש**

- BUILDING A SANCTUARY IN THE HEART, VOL. 1-2
- GETTING TO KNOW YOUR SELF
- GETTING TO KNOW YOUR SOUL
- GETTING TO KNOW YOUR FEELINGS
- GETTING READY FOR YOUR REDEMPTION
- GETTING TO LOVE YOUR PEOPLE
- GETTING TO KNOW YOUR HOME
- BILVAVI – ON THE PATH (MESILAS YESHARIM)
- BILVAVI – ON THE HOLY DAYS
- BILVAVI – ON THE PARSHA (BEREISHIS-SHEMOS)
- BILVAVI – ON THE PARSHA (VAYIKRA-DEVARIM)
- BUILDING YOURSELF (GATEWAY TO ACTUALIZING YOUR POTENTIAL)
- GATEWAYS TO HASHEM (FOR TODAY'S JEWISH WOMAN)
- GATEWAYS TO REVEALING HASHEM IN OUR LIVES
- SERENITY (DEVELOPING INNER CALM IN A CHAOTIC WORLD)